

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

LEGAL PRINCIPLES OF INTERACTION OF CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE WITH INTERNATIONAL ORGANIZATIONS

Ільченко О.В., к.ю.н., доцент,
завідувач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки
Сумський державний університет

У статті досліджено розбіжності щодо формування національних митних правовідносин та їх передових зарубіжних стандартів. Виявлено причину в тому, що процес формування митних систем у більшості країн світу відбувався поступово та паралельно із розвитком міжнародних зв'язків та торгівлі між державами. Досліджено можливі способи трансформації нормативно-правового регулювання окремих елементів системи національної митної політики у контексті забезпечення європейської практики та реалізації євроінтеграційних прагнень України. Визначено пріоритетом забезпечення митної взаємодії між державними митними органами та міжнародними організаціями як важливого елементу суспільно-економічних та організаційно-управлінських відносин. Зазначено, що взаємодія митних органів з іншими уповноваженими органами нашої держави регулюється Митним кодексом України, а здійснення міжнародного співробітництва з питань митної справи відноситься до компетенції Держмитслужби України, яка є центральним органом виконавчої влади та діє у відповідності до Положення про Державну митну службу України. Досліджено такий вид міжнародної діяльності Держмитслужби України як співпраця з іноземними міжнародними урядовими та неурядовими організаціями спеціальної митної компетенції (Всесвітня митна організація, Європейське бюро з питань боротьби з шахрайством) та загальної торговельно-економічної компетенції (Світова організація торгівлі, Організація Чорноморського економічного співробітництва, Організація за демократію та економічний розвиток). Для досягнення сталого розвитку національних економік та соціального добробуту своїх народів, Україна як і інші держави-члени співпрацюють у рамках міжнародних митних та торговельно-економічних організацій у напрямку розвитку та розширення співробітництва з митних питань. Зроблено висновок про те, що міжнародна митна взаємодія для її учасників являє собою сукупність прав та обов'язків, завдань, функцій, які закріплені нормами міжнародного законодавства та положеннями національних нормативно-правових актів для Держмитслужби України як суб'єкта у системі фіскальної служби України. Визначено, що в сучасних умовах міжнародне митне співробітництво здійснюється для забезпечення дотримання норм міжнародного митного законодавства усіма учасниками митних правовідносин, а також для захисту прав і свобод його учасників, захисту державних інтересів та економічної безпеки України.

Ключові слова: Державна митна служба України, законодавство Європейського Союзу, митна взаємодія, митне регулювання, митні органи, міжнародні організації, міжнародні економічні відносини, міжнародно-правове регулювання.

The article examines disagreements regarding the formation of national customs legal relations and their advanced foreign standards. The reason was found to be that the process of formation of customs systems in most countries of the world took place gradually and in parallel with the development of international relations and trade between states. Possible methods of transformation of regulatory and legal regulation of individual elements of the system of national customs policy in the context of ensuring European practice and realization of European integration aspirations of Ukraine are studied. Ensuring customs cooperation between state customs authorities and international organizations as an important element of socio-economic and organizational-management relations is defined as a priority. It is noted that the interaction of customs authorities with other authorized bodies of our state is regulated by the Customs Code of Ukraine, and the implementation of international cooperation on customs matters falls under the competence of the State Customs Service of Ukraine, which is the central body of the executive power and acts in accordance with the Regulation on the State Customs Service of Ukraine. Such type of international activity of the State Customs Service of Ukraine as cooperation with foreign international governmental and non-governmental organizations of special customs competence (World Customs Organization, European Anti-Fraud Office) and general trade and economic competence (World Trade Organization, Black Sea Economic Cooperation Organization, Organization for democracy and economic development). In order to achieve the sustainable development of national economies and the social well-being of its peoples, Ukraine, like other member states, cooperates within the framework of international customs and trade and economic organizations in the direction of the development and expansion of cooperation on customs issues. It was concluded that the international customs interaction for its participants represents a set of rights and obligations, tasks, functions, which are fixed by the norms of international legislation and the provisions of national normative legal acts for the State Customs Service of Ukraine as a subject in the system of the fiscal service of Ukraine. It was determined that in modern conditions, international customs cooperation is carried out to ensure compliance with the norms of international customs legislation by all participants in customs legal relations, as well as to protect the rights and freedoms of its participants, protect state interests and economic security of Ukraine.

Key words: State Customs Service of Ukraine, legislation of the European Union, customs interaction, customs regulation, customs authorities, international organizations, international economic relations, international legal regulation.

Вступ. Наша держава та прогресивне українське суспільство обрали курс євроінтеграції, який окреслює пріоритети формування соціально-економічної системи України. Саме тому, наразі стало актуальним забезпечення переходу вітчизняної системи нормативно-правового регулювання до європейської практики регулювання внутрішньо та зовнішньоекономічних відносин. Зокрема, доцільним є ліквідація неузгодженості правового регулювання функціонування елементів експортно-імпортного забезпечення державного господарсько-економічного комплексу. Досягнення всіх цілей, пов'язаних з євроінтеграційними прагненнями України, на нашу думку, вимагає певного наукового осмислення особливостей формування національної митної політики за європейськими стандартами.

Існуючий досвід формування системи нормативно-правового регулювання митних відносин в Україні, після

відновлення її незалежності та національного суверенітету, дає підстави стверджувати, що в ході реалізації даного процесу не в повній мірі використовувалися сформовані десятиліттями міжнародні стандарти для визначення національних стратегічних пріоритетів, конкретних цілей та комплексної програми розвитку митної справи як надзвичайно важливої для держави і суспільства сфери суспільно-економічних відносин. На нашу думку, певна не ідеальність системи правового регулювання вітчизняних митних відносин та її відмінність від передових зарубіжних стандартів виникла по тій причині, що процес формування митних систем у більшості країн світу відбувався поступово та паралельно із розвитком міжнародних зв'язків та торгівлі між державами.

Постановка завдання. Оскільки митна система є високоефективним фіскальним механізмом, який віді-

грає важливу роль у процесі економічного розвитку нашої держави, то наразі для України залишається важливим завдання формування цілей митної політики за європейськими та міжнародними стандартами та приділення особливої уваги у цьому процесі митній взаємодії між державними митними органами та міжнародними організаціями як важливому елементу суспільно-економічних та організаційно-управлінських відносин. Виходячи з цього, доцільним у нашому дослідженні є здійснення аналізу основних міжнародних нормативно-правових актів, які визначають основні засади діяльності міжнародних безпосередньо митних та торговельно-економічних структур щодо реалізації митної політики з позиції системності та логічності. Адже, актуальним є дослідження можливостей взаємодії державних митних органів України із зазначеними вище міжнародними організаціями у контексті побудови вітчизняної митної системи для сприяння масштабним економічним та соціальним трансформаціям, а також забезпеченню найпрогресивніших форм митно-тарифного регулювання.

Наразі у вітчизняній юридичній та економічній науковій літературі можна знайти певну кількість цікавих та обґрунтованих підходів до розуміння сутності забезпечення митної безпеки шляхом реалізації заходів митної взаємодії та між різними органами публічної митної адміністрації України та зарубіжними і міжнародними організаціями. Зокрема, слід зазначити актуальними у даній царині праці таких вітчизняних науковців галузі права та економіки як Альошкін В.С., Дорофеєва Л.М., Дубініна А.А., Золотніков О.С., Калінеску Т.В., Квашин В.Ю., Курило В.І., Мартинюк В.П., Мушенков В.В., Недобега О.О., Оніщик Ю.В., Сорокіна С.В., Суббот А.І., Тімашов В.О., Федосов В.М. та ін.

Доцільно деталізувати окремі позиції щодо сформованої правової доктрини в контексті розуміння юридичних основ митної взаємодії в нашій державі. Зокрема, Квашин В.Ю. визначає форми взаємодії митних органів з іншими суб'єктами митного регулювання в Україні: взаємне інформування; проведення спільних заходів щодо виявлення та профілактики правопорушень; обговорення, розроблення та прийняття спільних правових актів тощо. Поряд з цим, міжнародне співробітництво визначається як один зі способів забезпечення прав громадян митними органами. Автор наголошує на необхідності розроблення нових підзаконних нормативно-правових актів, які б визначали порядок такої взаємодії [1]. Золотніков О.С. пропонує результати дослідження правових засад організації взаємодії митних та правоохоронних органів в процесі здійснення митного контролю для запобігання та протидія контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил на всій митній території України. Автор звертає увагу на удосконалення процедури обміну документами та інформацією з уповноваженими органами іноземних держав [2]. Дорофеєва Л.М. визначила певну кількість організаційних питань, що неналежним чином впливають на ступінь протидії ряду митних правопорушень. Звернено увагу на фактичну відсутність права на здійснення оперативних заходів та постійні зміни організаційної структури і повноважень митних органів України. В аналізованому дослідженні сформовано акцент щодо необхідності підвищення функціональних можливостей вітчизняних митних органів та їх повноважень у міжнародному співробітництві. Запропоновано низку заходів, спрямованих на посилення правоохоронної функції митних органів нашої держави [3].

Однак, правове та організаційне забезпечення участі у співробітництві з міжнародними організаціями представницьких органів виконавчої влади, які реалізують основні засади митної політики в Україні, не досить широко відображено у сучасних наукових розвідках фахівців у галузі правовідносин публічного управління та міжнародно-правового регулювання.

Метою даної статті є спроба, на основі аналізу загальних засад та особливостей взаємодії митних органів України з міжнародними організаціями та виходячи із специфіки правового регулювання такого типу суспільних управлінських та економічних відносин, здійснити теоретико-правову характеристику міжнародного регулювання митної взаємодії як важливого елементу у системі відносин публічного управління (публічного адміністрування) у царині реалізації митної політики України та її наближення до передових міжнародних стандартів.

Результати дослідження. В сучасних умовах розвитку інтеграційних та глобалізаційних процесів у системі функціонування світової економіки, а також посилення взаємної залежності різних країн, набуває актуальності митна складова світової економічної політики. Розвиток правових засад національного митного регулювання наразі не вбачається можливим без імплементації міжнародних норм і угод в чинне законодавство України. Саме тому, доцільним є пошук шляхів зближення вітчизняного митного законодавства з міжнародним та, особливо, європейським.

У нашій державі відносини, пов'язані із справлянням митних платежів, регулюються Митним кодексом України від 13 березня 2012 № 4495-VI (надалі – МКУ). Правове закріплення відносин по досліджуваному нами питанню закріплено в ст. 319 («Взаємодія митних органів з іншими уповноваженими органами під час переміщення товарів через митний кордон України») МКУ, де визначено, що товари, які ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту), можуть підлягати заходам офіційного контролю, що проводиться згідно із законодавством України [4].

Аналіз завдань органів публічної адміністрації у сфері міжнародного співробітництва дає підстави зазначити, що забезпечення здійснення зазначеного співробітництва з питань митної справи в нашій державі належить Державній митній службі України (надалі – Держмитслужба України), яка є центральним органом виконавчої влади та у відповідності до Положення про Державну митну службу України реалізує державну митну політику, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань митної справи [5].

Аналізуючи основні напрями та завдання Держмитслужби України як органу публічного адміністрування відносин митного регулювання у царині міжнародного співробітництва, у першу чергу, звернемо увагу на довірне співробітництво цього центрального органу виконавчої влади з питань митної справи: формування проєктів та укладання міжнародних договорів; моніторинг виконання міжнародних договірних зобов'язань; надання пропозицій щодо зупинення дії або повного припинення виконання договірних міжнародних зобов'язань [6].

Крім того, на виконання міжнародних договорів, у відповідності до норм чинного вітчизняного законодавства, Держмитслужба України організовує взаємодію та обмін інформацією з митними адміністраціями ряду інших держав, а також безпосередньо здійснює організацію та підтримання заходів міжнародного співробітництва і дій щодо виконання договірних та позадоговірних зобов'язань у сфері європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва. Зазначимо, що досить важливим окремим питанням у міжнародній діяльності Держмитслужби України у даний час глобальних викликів є співпраця з іноземними міжнародними (урядовими та неурядовими) фінансовими організаціями (донорами) щодо залучення і використання міжнародної фінансової допомоги.

Визначивши закріплені нормами національного законодавства основні повноваження Держмитслужби України у сфері міжнародного митного співробітництва, звернемо увагу на нормативно-правові засади діяльності

міжнародних організацій спеціальної митної компетенції (Всесвітня митна організація, Європейське бюро з питань боротьби з шахрайством) та загальної торговельно-економічної компетенції. (Світова організація торгівлі, Організація Чорноморського економічного співробітництва, Організація за демократію та економічний розвиток).

На початку зазначеного аналізу, у першу чергу, доцільно звернути увагу на правовий статус такої міжурядової міжнародної організації як Всесвітня митна організація (ВМО), яка розпочала свою роботу як перша спеціалізована митної організації після набрання чинності (04.11.1952 р.) установчого документу – Конвенції про створення Ради митного співробітництва 1950 року [7]. Згідно з постановою Верховної Ради України від 19.06.1992 р. № 2479-XXII Україна приєдналася до зазначеної вище Конвенції та з 10.11.1992 р. є повноправним членом ВМО [8].

ВМО встановлює, підтримує та впроваджує міжнародні інструменти для гармонізації та єдиного застосування спрощених та ефективних митних систем та процедур, які керують рухом товарів, людей та транспортних засобів через митні кордони. Наразі Україна є договірною стороною ряду основних конвенцій ВМО (Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва; Міжнародна Конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14.06.83 р. [9]; Міжнародна Конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства [10]; Конвенція про тимчасове ввезення від 26.06.1990 р. [11] тощо).

Держмитслужба України бере активну участь у спільних заходах під егідою ВМО у таких напрямках: боротьба з контрабандою, протидія порушенням митних правил, захист прав інтелектуальної власності тощо. У процесі реалізації заходів співпраці з ВМО, Держмитслужбою України здійснюється поступова автоматизація інформаційних митних технологій, а також реалізується програма впровадження системи інтегрованого контролю на основі міжвідомчої взаємодії у пунктах пропуску через державний кордон та ведеться робота над створенням єдиної міжвідомчої автоматизованої системи збирання, зберігання і обробки інформації, необхідної для здійснення контролю зовнішньоторговельної діяльності [6].

У межах дослідження міжнародної співпраці у митній сфері, на нашу думку, доцільно також звернути увагу на нормативно-правові засади функціонування Європейського бюро з питань боротьби з шахрайством (надалі – OLAF). Дана міжнародна структура створена відповідно до Рішення Європейської Комісії 1999 р., як її структурний підрозділ з незалежним статусом, який забезпечуватиме розслідування щодо шахрайських дій будь-яких суб'єктів митних відносин [12].

На підставі комплексного аналізу міжнародних нормативно-правових актів, спочатку охарактеризуємо повноваження OLAF щодо діяльності на території юрисдикції ЄС. У першу чергу, слід звернути увагу на повноваження щодо здійснення зовнішніх адміністративних розслідувань щодо протидії шахрайству, корупції, а також будь-яким іншим проявам протиправної діяльності, яка негативно впливає на стабільність фінансової системи ЄС, та реалізується з порушенням законодавства європейської спільноти. OLAF також проводить розслідування за фактами вчинення службових проступків працівниками апарату (члени інституцій, органів, агентств) публічного адміністрування органів ЄС та притягнення винних осіб до дисциплінарної та кримінальної відповідальності.

Крім того, діяльність OLAF сприяє зміцненню співробітництва між державами-членами ЄС у царині попередження шахрайства шляхом: 1) підготовки законодавчих актів та розпорядчих ініціатив; 2) розвитку інфраструктури, збору та аналізу інформації, надання технічної допо-

моги, застосування інших засобів забезпечення оперативної діяльності у боротьбі з шахрайством); 3) співпраця з митними органами держав-членів.

Слід зазначити, що OLAF здійснює активну взаємодію не виключно з партнерами на рівні ЄС, а й із третіми країнами, в тому числі з Україною (в рамках підписаної у 2013 р. Домовленості про співробітництво [13]). Проведені дослідження дають підстави зазначити, що основними напрямками співробітництва OLAF як партнера Держмитслужби України у сфері забезпечення міждержавного митного співробітництва є: обмін інформацією; оперативна допомога і проведення спільних розслідувань; технічна допомога; доступ до інформаційних систем і баз даних; стратегічний аналіз; підготовка кадрів тощо.

У межах дослідження нормативно-правового регулювання взаємодії Держмитслужби України з іншими міжнародними (торговельно-економічними) організаціями, які, поряд з виконанням своїх основних повноважень, реалізують питання митного співробітництва, доцільно звернути увагу на діяльність наступних структур.

У першу чергу, звернемо увагу на діяльність у сфері митного співробітництва Світової організації торгівлі (надалі – СОТ), яка визначається основною міжнародною організацією, що опікується глобальними правилами міждержавної торгівлі за принципами простоти та передбачуваності з царини забезпечення належного стану міжнародних економічних відносин. Україна наразі є повноправним учасником СОТ [14].

Здійснимо аналіз основного нормативно-правового акту СОТ – Угоди про спрощення процедур торгівлі, основною ціллю якої є забезпечення виконання зобов'язання країн-учасниць, зокрема, поряд з іншими зобов'язаннями: зменшення часу та вартості митного контролю, підвищення прозорості та ефективності операцій державних органів, збільшення торговельних потоків, державних доходів і прямих іноземних інвестицій, зниження рівня корупції, розширення співпраці між учасниками приватного торговельного партнерства [15].

Україна 04.11.2015 р. ратифікувала Угоду про спрощення процедур торгівлі [16], що, на нашу думку, значно поліпшило авторитет нашої держави в СОТ та стало передумовою для подальшого розвитку її міжнародного торговельного та інвестиційного співтовариства з державами-членами. Відповідно до зазначеного вище, Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження від 19 червня 2019 року № 444 «Про затвердження плану заходів з імплементації положень Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі», яким перед Держмитслужбою України поставлені наступні завдання: 1) запровадження механізму видачі попередніх рішень, що можуть видаватися на запит щодо методу або критерію визначення митної вартості, застосування квот; 2) підвищення рівня кваліфікації посадових осіб, уповноважених на винесення зазначеного вище виду рішень; 3) запровадження єдиного відкритого онлайн-реєстру попередніх рішень; 4) вдосконалення порядку стягнення платежів і зборів у зв'язку з імпортуванням чи експортуванням, а також штрафів; 5) випуск і митне оформлення товарів; 6) гармонізація митного законодавства України із відповідним законодавством ЄС щодо обміну даними про товари, які переміщуються через митний кордон України [17].

У більш короткій формі проаналізуємо основні засади міжнародного нормативно-правового регулювання взаємодії Держмитслужби України з іншими міжнародними організаціями, такими як: Організація Чорноморського економічного співробітництва (надалі – ОЧЕС) та Організація за демократію та економічний розвиток (надалі – ГУАМ).

Отже, ОЧЕС як міждержавна регіональна організація почала діяти після підписання її Статуту [18], який було ратифіковано Україною [19]. Відповідно до Статуту ОЧЕС

для досягнення сталого розвитку своїх національних економік та соціального добробуту своїх народів, держави-члени співпрацюють, у тому числі у напрямку співробітництва між митними та іншими прикордонними органами країн-членів ОЧЕС. В рамках ОЧЕС створена і функціонує Робоча група з митних питань. Під час засідань Робочої групи увага приділяється переважно таким питанням як усунення бар'єрів у взаємній торгівлі, гармонізації митного та торгового режимів на основі вимог СОТ, розвиток інформаційного обміну тощо [6].

ГУАМ являється регіональною організацією, яка створена в 1997 році [20]. Характеризуючи особливості міжнародної співпраці Держмитслужби України в рамках ГУАМ, слід зазначити, що її представники беруть участь в засіданнях Керівного Комітету Проекту зі сприяння торгівлі та транспортуванню ГУАМ, на яких обговорюються питання: 1) спрощення процедур при переміщенні товарів і транспортних засобів через пункти пропуску на кордонах; 2) організація обміну попередньою митною інформацією держав-учасниць (переміщення товарів та транспортних засобів через державні кордони). Крім того, представники Держмитслужби України також приймають участь у засіданнях: 1) міжвідомчої групи України по боротьбі зі злочинністю, розповсюдженням наркотиків

та іншими небезпечними видами злочинів; 2) з правової статистики тощо [6].

Висновки. Отже, в сучасних умовах співробітництво Держмитслужби України як центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, з міжнародними організаціями полягає у гарантуванні дотримання норм міжнародного митного законодавства усіма учасниками митних правовідносин країн-членів таких організацій. Крім того, результатом досліджуваної нами митної взаємодії на національному рівні є: 1) захист прав і свобод юридичних та фізичних осіб – учасників митних правовідносин; 2) удосконалення системи економічної безпеки та державних інтересів України; 3) своєчасне виявлення і запобігання правопорушенням у митній сфері тощо [21, с. 106].

Компетенція Держмитслужби України у сфері митної взаємодії з міжнародними організаціями є важливою складовою реалізації адміністративно-правового статусу такого спеціального органу державної виконавчої влади на міжнародному рівні. Міжнародна митна взаємодія для її учасників являє собою сукупність прав та обов'язків, завдань, функцій, які закріплені нормами міжнародного законодавства та положеннями національних нормативно-правових актів для Держмитслужби України як суб'єкта у системі фіскальної служби України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Квашин В.Ю. До проблеми взаємодії митних органів з іншими правоохоронними органами України у сфері забезпечення прав громадян. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Вип. 4, том 2, 2019. С. 62–67.
2. Золотніков О.С., Взаємодія митних та правоохоронних органів в процесі здійснення митного контролю. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2020. № 3. С. 488–491.
3. Дорофеева Л.М. Правове та організаційне забезпечення участі України у міжнародному співробітництві з питань протидії митним правопорушенням. *Правова позиція*. 2017. № 2(19). С. 44–52.
4. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>. (дата звернення: 29.10.2024).
5. Положення про Державну митну службу України. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. URL: <https://customs.gov.ua/polozhennia>. (дата звернення: 29.10.2024).
6. Міжнародна співпраця Державна митна служба України. <https://customs.gov.ua/mizhnarodna-spivprazia>. (дата звернення: 26.10.2024)
7. Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_184#Text. (дата звернення: 26.10.2024)
8. Про приєднання України до Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва 1950 року: Постанова Верховної Ради України від 19.06.1992 № 2479-XXII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2479-12#Text>. (дата звернення: 27.10.2024)
9. Міжнародна Конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14.06.83 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU83K01R>. (дата звернення: 29.10.2024).
10. Міжнародна Конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text. (дата звернення: 29.10.2024).
11. Конвенція про тимчасове ввезення від 26.06.1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text. (дата звернення: 27.10.2024).
12. Рішення Комісії від 28 квітня 1999 року про заснування Європейського бюро боротьби із шахрайством (OLAF). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_003-99#Text. (дата звернення: 28.10.2024).
13. Домовленість про співробітництво у протидії незаконному переміщенню тютюнових виробів з національними поліціями та судовими органами від 06.06.2013. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/commBillProcl/5283?convocation=10>. (дата звернення: 29.10.2024).
14. Угода про заснування Світової організації торгівлі від 15.04.1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_342#Text. (дата звернення: 29.10.2024).
15. Угода про спрощення процедур торгівлі від 27 листопада 2014 року. URL: <https://me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&id=83aeb378-6e87-48f7-9359-feda79596aa6&title=UgodaProSproschenniaProtseduTorgivli>. (дата звернення: 29.10.2024).
16. Про ратифікацію Протоколу про внесення змін до Марракеської угоди про заснування Світової організації торгівлі: Закон України від 04.11.2015 № 745-VIII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T150745>. (дата звернення: 29.10.2024).
17. Про затвердження плану заходів з імплементації положень Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.06.2019 № 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2019-%D1%80#Text>. (дата звернення: 29.10.2024).
18. Статут Організації Чорноморського економічного співробітництва (в редакції 25.06.2004). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_009#Text. (дата звернення: 30.10.2024).
19. Про ратифікацію Статуту Організації Чорноморського Економічного Співробітництва: Закон України 19.03.1999 № 526-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-14#Text>. (дата звернення: 30.10.2024).
20. Статут Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ від 23.05.2006. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU06098>.
21. Мушенко В.В., Тімашов В.О. Теоретико-правове дослідження змісту цільового блоку адміністративно-правового статусу органів публічного адміністрування ринку електричної енергії України. *Правова позиція*, 2020, № 3 (28), С. 50–54.